

TRIBUNA

REVISTA POLITICA ȘI CULTURALA

APARE SAPTAMANAL SUB INGRIJIREA UNUI COMITET

CUPRINSUL :

- „Tribuna“ 3 Mai 1848.
Aron Densușeanu . . . „Cătră poeți“ și „Dorobanțul“ (poezii).
D. N. Ciotori Leacul americanismului nostru.
I. U. Soricu Dezertorii.
* * * * * Căntece populare din război.
* * * * * Răvaș de peste munți.
Em. Panaitescu Karl Lamprecht.
Gh. Pădure „Concesiunile“ contelui Tisza.

Din viața Ardealului: Căderea lui Const. Burdea. O țară în care toată lumea fură.

CRONICA :

- Politică: Din tren... Două ediții. Un nebun și un mincinos. O proorocire. O nouă reabilitare. „Carpații“.
Din mișcarea culturală: „Pe drumul Sămănătorului“. „Buda-pesti Hirlap“.
Din reviste și ziare. Epilog.

BUÇUREȘTI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA „LIBRĂRIA STĂNCIULESCU“

Bulevardul Elisabeta No. 5

PREȚUL 20 BANI

COLABORATORI:

Zaharia Bârsan, Sever Bocu, Dr. C. Bucşan, D. N. Ciotori,
Iuliu Enescu, Aurel Esca, I. Al-George, Ion Moţa, Em. Panaitescu,
Gh. Popp, Virgil Al. Popescu, N. I. Rusu, Iosif Schiopul, Dr.
O. Ghibu, Gh. Stoica, I. U. Soricu.

BCU Cluj • Central University Library Cluj

ABONAMENTUL:

1 an — 10 lei

6 luni — 5 lei

„TRIBUNA“

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SAPTĂMÂNALĂ

3 MAI

Zi de ridicare și trezire, zi de libertate și conștiință, îți aducem fie închinarea noastră smerită și înduioșală. Bărnuț și Iancu, Axente și Balint, Șaguna și Lemeni, vouă ne plecăm azi frunțile noastre înnourate, inimile sfâșiate de durere și de îndoială. Unde sunteți voi azi ca să vedeți Ardealul vostru și poporul pe care atât l-ați iubit? Vedeți cum îl găsiți în ziua aceasta mare și scumpă. Nu cu cântări și laude, nu cu inimile și cu straiile de sărbătoare, nu cu stâlparei verzi de pioasă recunoștință vă întâmpină azi nepoții celor 40.000 dela Blaj. Nu, ci, acei ce mai trăiesc încă din ei, vă salută cu trupul chinuit, cu sufletul prins și strivit în uriașa mașină de luptă pentru un ideal străin. De acolo, din fund de tranșee, o clipă ei ridică din noroi, o mână slabă, tremurândă, osoasă, care vă salută și care mai imploră un singur lucru: răzbunare.

Ostașii voștri, vitejii cari în 48 și-au vărsat sângele pentru neamul lor, pentru libertatea lor, azi mor și se sting pentru dușmani. Vieța lor se sfârșește pentru a prelungi viața altui neam; vitejia lor se cheltuiește pentru a fereca și mai tare lanțul de robie ce zuruie sinistru pe trupul lor, în fiecare mișcare de luptă și de atac, executată la porunca tiranilor. Nu pentru a deslipi Ardealul de Ungaria luptă ei acum ca în 48, ci pentru a-l lega mai strâns de țara urgisită de unde ne vine impilarea și moartea. Nu spre a pune temelie libertății și fericirii lor viitoare, ci spre

a înălță mai sus zidurile temniței în care gem, spre a se despărți pentru vecie de frații lor iubitori de acelaș sânge și de acelaș ideal.

Numai noi, cei puțini scăpați din cumplitul cataclism, veniți aci ca să așteptăm, să chemăm, în numele vostru libertatea și răzbunarea, numai noi mai putem să ne înălțăm glasul spre voi. Numai noi mai putem să rostim gândul care doarme sugrumat în sufletul fiecăruia din urmașii celor adunați la Blaj.

În sufletul nostru se amestecă și se învâlmășesc azi durerea și nădejdea, îndoiala și avântul, tragicul și sublimul acestei clipe. Ca și voi, ne găsim urcați fără de veste pe o culme a istoriei neamului. De aici din înălțime vedem mai limpede calea lungă ce am străbătut, văile de liniște și fecunditate și înnălțimile bătute de furtuni ale trecutului.

Ochiul nostru sparge ceața depărlării ce mai avem de străbătut; el găcește prăpăstiile cumplite cari ne amenință și zărește alte piscuri strălucitoare, care ne ademenesc cu putere de vrajă

Înainte de a pleca spre ele în suiș greu, ne oprim o clipă și, cătând înapoi, vă salutăm pe voi. De aici din atmosfera de cleștar a vârfulor, vă zărim mai curați, mai limpezi, mai mari. De aici vă înțelegem par'că mai bine; graiul vostru răsună până la noi mai pătrunzător și mai vibrant.

Voi ne trimeteți pilda și încurajarea voastră. Mergem înainte în numele vostru, împinși de tăria gândurilor voastre cari lucrează în noi.

Un glas tainic, ne spune astăzi: Prin ele am învins, prin ele veți birui și voi și veți desăvârși opera noastră.

„TRIBUNA“.

DIN SCRITORII MAI VECHI

LA POEȚI

Cântăreți din cer lăsați,
Dulci cântări, azi nu-s de noi;
In cui lira mi-atârnați
Și luați cornul de războiu.

Luați-l toți și să suflăm
Să se zgudue pământul,
Jos pe morți să-i deșteptăm
Sus în cer s'auză Sântul.

Jos condeele ușoare
Luați-mi spada grea de fier.
Și cu ea fulgerătoare
Însemnați pe'naltul cer.

Să se vadă peste lume
Și să știe ce voim
Toți o țară, toți un nume
Sau în luptă toți perim.

Aron Densușianu.

DOROBANȚUL

*Dorobanț cu cușma 'naltă
Și cu pieptul lat de taur
Știi tu unde-i țara d'aur
Cum pe lume nu e alta?
Ian ridicăți lata frunte
Și privește peste munte.*

*Dorobanț mână de moarte
Stai în loc și'ascultă bine
N'auzi plângeri și suspine
Și crășniri crude de moarte?
Pune urechea lângă deal
S'auzi plânsul din Ardeal.*

*Dorobanț cu pasul mare
Și cu brânca ferecată,
Cinge-ți iute spada lată
Și'mi ia pușca pe spinare
Și te aruncă peste deal
Să-ți scapi frații din Ardeal.*

*Și să vezi măi frățioare
Cum în brațe m'ite-or strânge
Și de bucurie-or plânge
Mii de frați și surioare
Flăcăi verzi, bătrâni cărunți,
Sus cu toții peste munți!*

Aron Densușianu.

LEACUL AMERICANISMULUI ROMÂN

O comparație între spiritul public din Statele Unite ale Americii și cel din România ar părea destul de curioasă; ea e totuși plină de interes. Acolo viața publică își primea directivele, până mai anul trecut, dela faimoasa asociație Tammany Hall care represintă corupția în cea mai rafinată formă. Ramificațiile ei se întindeau în toate instituțiile, stăpânind prin puternica infecție a spiritului de conrupere întregul organism social al Statelor Unite. Acolo era leagănul tuturor compromisurilor, patria tâlhărilor transformați în polițiști, Eldorado al celei mai sublime organizații a jafului. Și acei care în ajun erau niște bieți aventurieri fără adăpost, ori niște oameni politici, ceeace e tot una cu a nu avea nici-o profesie, apăreau a doua zi, ca în basme, milionari. Nu trebuia ingeniositate decât să se combine cele mai formidabile lovituri pe care erau siguri că nu le va împiedica legea scrisă zadarnic, ori autoritățile care erau o piedică mai mult pentru ca cetățenii păgubași să descopere vreodată pe tâlhari. Alegerea Președintelui Wilson represintă o puternică reacțiune împotriva acestei stări de lucruri.

Acum, cu toată toleranța posibilă să examinăm puțin oarecare manifestări ale spiritului public din România. E o banalitate să se mai vorbească de corupția pe care o exercitează cluburile politice—micuțe Tammany Hall—in viața noastră publică.

Prin birourile ministerelor se tranșează afaceri, sam-sarii de căpetenie fiind adeseori reprezentanții aleși ai nației; cu venirea partidelor la putere se năruie o întregă organizație care funcționase până în ajun.

Școala și biserică sunt împiedicate de a da oarecare roade cât de slabe, din pricina groazniciei turburări pe care o provoacă politicianii în sânul lor. O clasă bogată, răsărită ca din pământ, pare că n'ar avea altă menire pe lume decât aceea de a represintă ultima expresie a luxului, a disprețului celor mulți, a desfrâului.

Gândiți-vă la ultimile scandaluri publice care apar ca

un simbol—în aceste vremuri când toată Europa își sdrobește carnea pentru a câștiga un suflet nou—al idealului multora din cea mai înaltă societate. Gândiți-vă la minunatele „afaceri“ pe care pregătirea noastră pentru înfăptuirea unui ideal, în care nu putem trăi fără să credem, le-a adus plocon atâtor oameni cu vază. Ce nu s'a putut obține prin influența politiceii în țară la noi, ce nu s'a putut cunrupe cu bani, ce legi n'au fost călcate ?

O teribilă confuzie a celor mai elementare noțiuni de dreptate și de morală socială stăpânește concepția noastră despre viața publică. Un tineret care crește sub călcâiul minciunii și corupției nu vede alt ideal de cetățean decât pe acela care l'a înșelat de pe catedră, dela tribună, della ziar cu vorbe seci și care prin cele mai urâte mijloace a ajuns milionar. Și acest tineret speculează, nu poate decât să speculeze toate cunoștințele pe care și le-a căpătat pentru a ajunge acolo unde nu se cer virtuți și de unde nu te poate ajunge nici un articol de lege, ori și ce faptă ai fi comis. E o supremă datorie de conștiință să fim sinceri și să avem curajul să spunem aceste lucruri.

Și acum ne vom întreba: de unde provine o astfel de asemănare isbitoare între spiritul public din Statele Unite ale Americii și cel din România? Desigur că acest fenomen social comun la două state atât de depărtate presintă o mare importanță pentru cei ce se ocupă cu formarea și evoluția societății moderne. Acolo, ca și la noi au năvălit tot felul de elemente fără nici un caracter definit. O adunare de aventurieri, de certași cu morala și cu legile s'au adunat în Statele Unite. Acelaș proces social s'a întâmplat și la noi. Încă din timpul Fanarioților e o neîncetată invasiie de elemente balcanice de tot soiul în societatea noastră conducătoare. Aceste elemente sunt ca o placă de izolare așezată peste marea masă a energiilor de jos care zac în întuneric. Virtuțile neamului nostru înainte de această a doua invasiie a barbarilor reprezentau o înaltă valoare etică.

Mobilitatea elementelor care compun societatea noastră conducătoare este dar la fel cu a celor din Statele Unite.

În astfel de condiții, singura salvare a noastră, elibe-

rarea de această pleavă adusă de vânturile sorții stă numai în unirea cu Ardealul. Să se rupă făgașurile și să vină valurile de limpede viață românească din imensele rezervoare ale Ardealului pentru a duce tot putregaiul corupției. Să vină cei de dincolo și să elibereze țărâna noastră, să vină ei să ne unim puterile pentru a scăpa orașele de iobăgia politică și intelectuală, de bizantinismul cel mai autentic.

D. N. Ciotori

DEZERTORI...

Un epitet, pe care-l înfruntăm cu îndrăzneală și-l respingem cu dispreț. Streinii și înstreinații din această țară îl aruncă Românilor ardeleni și bucovineni, cari au refuzat să moară sub steagul, care simbolizează crima, al dușmanilor lor. Același epitet s'a aruncat tinerilor ardeleni și bucovineni dintr'un loc, spre care odată s'au îndreptat cu multă căldură simpatiile noastre. Și ne-a durut această calificare. Și va trebui să treacă multă vreme, ca s'o putem uita.

Sunt Ardelenii și Bucovinenii veniți în țară în urma războiului dezertori? Această numire se dă aceluia, cari s'au eschivat în chip fraudulos dela îndeplinirea îndatoririlor față de țara lor. Acelora, cari și-au călcat jurământul, care sfințește legătura dintre drapel și oștean. S'au făcut Ardelenii și Bucovinenii veniți aici vinovați de acest păcat?

Răspunsul e categoric: Nu!

Un jurământ pecetluește un contract. Am jurat la vârsta de douăzeci de ani credință lui Franz Iosef, care la rândul lui, prin chiar legile existente în țările pe cari o dreaptă soartă i le va lua pentru păcatele lui, se obliga să fie scut al neamului meu, sprijinitorul aspirațiilor spre lumină ale acestui neam. Se obliga să fie un apărător al libertății și al dreptății.

La primii pași, pe cari i-am făcut în viață, am văzut însă că acest domnitor, în schimbul credinței noastre, ne ridica temnițe și ne făurea lanțuri. Acest vlăstar al unui

neam degenerat privea cu nepăsare cum subț oblađuirea lui se răslinea dreptatea și iscălea osânda celor mai buni ai noștri. Moșii noștrii au văzut subț Habsburgii putrezi pe Horea frânt pe roată, părinții noștrii l-au văzut pe Iancu pâlmut, iar noi ne-am văzut frații mânați la moarte, cu încâinita dorință de distrugere de către unguri.

Mai eram noi datori să ne ținem jurământul? A ne ține legați de un astfel de contract ar însemna a ne da cel mai urât certificat de conștiință omenească. Cine a călcat mai întâi acest contract? A cui necredință l-a frânt? A noastră nu. Or ce este domnia lui Franz Iosef decât un lung șir de călcări ale jurământului făcut la încoronare că va fi ocrotitorul popoarelor sale?

Chiar altfel stând lucrurile României nu erau datori să-și ție un jurământ pe care nu l-au făcut de bună voie. Noi aveam un ideal, care ne era cu mult mai sfânt decât orice jurământ făcut în fața icoanei unui dușman al nostru.

Lupta pentru înfăptuirea idealului sfânt al unirii noastre credem că este atâta de sfânt, încât să ne spele chiar și de păcatul sperjurului, în cazul când noi am fi fost cei dintâi cari ne-am fi făcut vinovați de el.

Nu. N'au făcut Ardelenii și Bucovinenii veniți în țară decât să procedeze consecvent cu credințele lor de ostași ai unui ideal, care n'are nevoie nici de duhoarea pestilențială a cadavrului în descompunere al Austriei, nici de zornetul pintenilor urmașilor lui Tuhufum. În țară ei n'au făcut decât să continue drumul început acasă.

Modul mișelesc în care sunt tratați sfinții noștri mucenici pe câmpiile Galției și ale Poloniei, dovedește lumii că a ridica arma pentru apărarea celui ce a patronat sistemul de creștere al unor suflete de fiare, însemnează a o ridica împotriva ta însuși.

Iată de ce respingem cu dispreț numirea de dezertori, ori de unde ne-ar veni ea. Luptători consecvenți pentru un ideal sfânt, da. Răzbunători, ai celei mai sfidătoare nedreptăți de asemenea. Debitori cinstiți, dacă vreți, cari își achită polița. Dar dezertori niciodată!

CÂNTECE POPULARE DIN RAZBOIU

Bate vântu papura
 Să se'ntoarcă tabăra,
 Să vie și bun și rău,
 Să vie și soțul meu,
 Ca să vie lumea toată
 Să vie și-al meu vre-odată.
 Că copiii mă întrebă:
 Când mai vine tata, mamă?
 Mi se rupe inima,
 Când mă'ntreabă fetița:
 Mamă, când vine tata?
 Știe bunul Dumnezeu
 Când va veni tată-tău.
 Cine știe vine-ori nu,
 Ori l-a'nghițit pământu
 În fundu Galității,
 La granița Rusiilor...

Măi muscale și măi frate,
 Pune pace, nu te bate,
 Că decând bătaia ții,
 Rămân holdele pustii,
 Rămân măicuțe bătrâne
 Și copiii mici fără pâine.
 Și decând tu ții război
 Lacrimile curg șiroi,
 Lacrimile mamelor
 De jalea feciorilor.
 Mamele își plâng feciorii,
 Nevestele soțiorii,
 Iar copiii plâng și'ntreabă:
 — „Unde-i tata, mamă dragă,
 Că multă vreme-a trecut
 De când nu l-am mai văzut!”

Frunză verde de trifoi,
 Vai și-amar, feciori, de noi,
 Că ne-am dus flori înflorite
 Și ne'ntoarcem veștejite
 Că mirosul l-am lăsat
 La Muscalu blestemat
 Și-acum schilozi și răniți
 Ne întoarcem la părinți,
 Nu l-ar răbda Dumnezeu
 Pă-l care ne-a dus la rău!

RAVAȘ DE PESTE MUNȚI

Dragă prietene,

De mull n'am mai văzut atâtea steaguri și flori, poate din Decembrie anul trecut, când am sărbătorit luarea Belgradului. Ca și atunci, și acum: muzici militare, chiole, dangăt de clopote, iar seara iluminație, banchete, discursuri..., și lacrimi multe, multe.

Armatele noastre i-au bătut pe Ruși în mod decisiv? I-au scos cu desăvârșire din țară luându-le pentru totdeauna și cea din urmă nădejde de a mai putea pătrunde peste Carpați în șesul Ungariei? De unde să putem noi alege adevărul din multele zvonuri și vești răspândite și cu grai viu și prin presa locală: o înfrângere rusească catastrofală, respingerea lor pe un front de 300 klm., 168.000 prizonieri, 465 tunuri, 150 mitraliere, 28.000 cai, 40 de aeroplane și care și proviante și muniții, muniții, muniții...

Vedem concelățenii noștri strălucind din nou de o bucurie haină. Vedem pântecoșii Sași și laudăroșii Unguri privind din nou, cu dispreț, spre munții noștri: „Acum să vie dacă îndrăsnesc!“. Li vedem din nou mai amenințători față de noi și ai noștri dela sate... și bucuria lor este jalea noastră.

Biruința aceea din Carpații Galiției însemnează pentru poporul nostru jertfe nouă, însemnează că iar vor pleca companii după companii de feciori români ca să umple golurile. Și vor rămânea și cazărmile pustii de feciori români, cum au rămas pustii și satele noastre. Numai satele lor vor rămânea pline de oameni sănătoși, de Honți înalți și rumeni, de Ianoși indesași și cu mustățile răsucite, cari de-acasă se războiesc cu lumea întreață: „Să îndrăsnească numai România! Să îndrăsnească Italia! Să îndrăsnească America! Li facem pe toți cu ceapă și oșel...“.

Și, uite, a dat și primăvara atât de cu dor așteptată și tot nu s'a mai pornit potopul dezrobitor. Au mai plecat mii și mii de voinici români, ca să ia locul miilor și miilor de voinici cari umplu acum cimitirile muntoase din Galiția,—și ni se cer tot jertfe nouă. Ne duce acum și pe cei

din urmă, și pe cel mai neom,—și vrea să ne ducă și credința. Dar nu ni-o poate duce....

Peste câteva zile se împlinesc 67 de ani dela ziua mare a adunării de pe „Câmpul Libertății“. Câteva zile în urmă se împlinesc 34 de ani dela încoronarea celui dintâi Rege al României.... 3 Maiu, 10 Maiu, cu câtă nădejde, cu câtă încredere, cu cât dor privim în fața acestor zile! Atât ni-a mai rămas doară: să făurim mereu termene nouă pe cari să ne sprijinim credința ce se clatină, dar nu moare nici-odată, nu poate să moară și nu vrea să moară.

Și, vezi, în fața bucuriei lor haine, în fața însuflețirii lor câștigale cu sânge românesc,—noi punem numai aceste două zile: 3 Maiu și 10 Maiu și par'că spunem mai mult decât am voi să spunem, par'că anunțăm împlinirea celei mai mari zile în viața neamului nostru,—și nici bucuria lor, și nici victoriile lor nu ne pot descuraja. Noi știm că are să sune și pentru noi ceasul libertății.

Ziua de 3 Maiu avem s'o sărbătorim împreună, noi aici, voi dincolo și fie ca la 10 Maiu să ne spunem, cu graiu viu, cari din noi l-au sărbătorit cu mai multă dragoste și mai mult dor.

Al tău C...

KARL LAMPRECHT

Printre știrile cari vestesc gloria uciderii a cât mai multe mii și zeci de mii de oameni, s'a strecurat vestea morții profesorului dela universitatea din Leipzig. Karl Lamprecht însemnă în Leipzig spiritul conducător al universității, eră totdeauna, pentru toți și în orice loc l-ai fi căutat. O nouă viață introdusese nu numai în cercetările istorice prin organizarea *Institutului de istorie culturală și universală*, ci în organismul și caracterul universității întregi. Și atât de puternic stăpâniă acum, încât n'ar mai fi trecut mulți ani și s'ar fi văzut în apropiere de Leipzig, în câmp deschis, cu dumbrăvi, cu lacuri, cu locuri de sport, cu locuințe pentru studenți și profesori, cu laboratoare și institute, un nou oraș care să aparțină numai co-

munității universitare. Acesta era gândul ce-l preocupă acum: o nouă viață universitară în afară de oraș.

Lamprecht a fost și o valoare socială înaltă. În conferințe publice, ținute în cele mai felurite întruniri, s'a dus să-și spună cuvântul lui. Pentru ideile lui a scris în toate revistele pîna la cele mai puțin pretențioase cum e *die Woche* și în ultimul an, numai câteva luni înainte de izbucnirea războiului, s'a putut bucura de recunoașterea oficială a cancelarului imperiului. În scrisoare publică Bethmann-Holweg îi recunoaște ideile: poporul german se gîndește prea mult la forță și la cultura materială, și prea puțin la răspîndirea adevăratei culturi germane în lume. Și acum îl văd în auditorium maximum, sunt peste 500 de auditori, la început, ca totdeauna, veșnic în mișcare, scripitor, căutându-și fișele, întorcându-se la tablă, apoi când la un capăt, când la cellalt al catedrei—vorbește despre problemele actuale ale istoriei politice,—și deodată să oprește, își sprijină mâinile pe catedră, privește adînc asupra auditorilor: „Domnilor, vicața noastră materială s'a dezvoltat enorm în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, ne-a mers bine, ne-a mers chiar foarte bine, *gîndiți-vă însă, să nu vie vremea să vedem că ne-a mers prea bine*“.

Istoricul Lamprecht înseamnă un nou punct de plecare în înțelegerea trecutului. A început cu istoria economică a marilor colectivități producătoare și consumătoare și a ajuns în urmă la studierea marilor colectivități psihice. După istoria economică a evului mediu german, a dat o istorie a poporului german și acum pregătiă, ca toți marii istorici, o istorie universală. Școlile vechi istorice i-au căutat și i-au găsit greșeli—multe greșeli chiar—de amănunt și periodizarea istoriei germane n'a găsit decât foarte puțini convinși, și totuși Lamprecht va rămînea unul din marii istorici: el a înouit istoria prin spiritul și prin punctele nouă de vedere sub cari a văzut faptele. Și istoria rămîne totdeauna nouă și vie nu numai prin nouă descoperiri și izvoare, ci și mai mult încă prin spiritul care interpretează izvoarele.

„CONCESIUNILE“ CONTELUI TISZA

Opinia publică din România își aduce aminte de zgomotul ce s'a făcut astă toamnă în jurul unor „concesiuni“ naționale, acordate de contele Tisza românilor din Ungaria. Limba românească, vestea guvernul unguresc, se va întrebuința de aici înainte în cele dintâi două clase primare ale școalelor de stat din Ungaria ca *limbă auxiliară* pe lângă limba ungurească. Aceasta nu pretutindeni, ci numai acolo unde se poate și dacă învățătorul ungur știe românește.

Din primul moment era, pentru oricine cunoștea lucrurile, învederat că faimoasa „concesiune“ a contelui Tisza e o nadă ridicolă pentru captivarea României. Primul ministru ungur credea că va prinde, după vorba românească, cu râma mică peștele cel mare.

Dânsul voia să ne dea, nu o universitate românească, nici licee românești, cum îl obligă legea, nici chiar treapta cea mai inferioară a învățământului, adică școli primare românești susținute de stat, deși chiar această „mare“ concesiune ar fi fost departe de a ne satisface nevoile.

Nimic din toate astea. Marea, epocala concesiune a Ungariei oficiale, era admiterea, mai exact, tolerarea limbii românești ca limbă auxiliară pe lângă limba oficială de predare care e cea ungurească. Și aceasta nu în toate șase clasele școlii primare, ci numai în cele dintâi două unde elevul român, nepricepând nimic din limba de predare ungurească, ar fi primit, ca explicare, la început, și câte o scurtă propoziție, câte un cuvânt românesc, aruncat de domnul învățător ungur, ca o pomană, într'o limbă schiloadă și stâlcită.

Aceasta însă numai acolo unde numărul elevilor români nu rămânea supt un minimum, dacă nu ne înșelăm o treime, și numai cu condiția ca învățătorul ungur să știe întâmplător românește, căci, în caz contrar, nimeni nu-l putea obliga să vorbească românește cu școlarii.

Cum se vede, concesiunea, în sine ridicol de neînsemnată, era legată de atâtea condițiuni, de atâți *dacă* și *unde* încât, dela început, oricine putea să se convingă că e absolut iluzorie și un simplu „praf în ochii“ României. Noi

ne-am dat seama încă de atunci că concesiunea celor „două clase“, cum a fost greșit numită (căci nu era vorba de limba întreagă de predare în acele două clase), nu va fi executată și că, chiar aplicată, ea nu putea să fie un câștig pentru noi, ci un nou mijloc pentru deznaționalizarea românilor. În loc de a cultiva naționalitatea copilului, ea cobora limba românească la rolul de *ancilla maghiarisationis*; în loc de a întări școala românească ea o ataca, și tindea să o nimicească. Guvernul nădăjduia că poporul nostru, sătul de sarcinile școlii românești, o va părăsi și desființa, căci de acum se învâță „românește“ și în școlile de stat.

Poate se va afla cineva care să găsească pățimașă și nedreaptă critica pe care o aducem dispozițiunii de astă toamnă a contelui Tisza.

Sunt și azi în România oameni a căror naivitate îi face să creadă în sinceritatea și bunele intenții ale poporului unguresc față de noi. Din asemenea concepții a răsărit și ziarul „Moldova“. Acești oameni ne vor întrebă cu ce drept osândim o concesiune a cărei aplicare în realitate nici nu o cunoaștem. Cine știe, vor zice ei, dacă concesiunea contelui Tisza nu va fi în realitate mult mai importantă decât o prezintăm noi.

Punem supt ochii acestor persoane un articol recent din *Gazeta Transilvaniei*. Scris de un bărbat de școală el ne spune textual următoarele :

„E de absolută siguranță sinteza ce o fac aici: în nici o școală de stat de pe teritoriul majorizat de populație românească nu s'a făcut instrucția în românește în clasele I și II în anul acum pe încheiate“.

Ați auzit? În *nici una singură* din toate școlile de stat din toată Ungaria „concesiunea“ contelui Tisza nu a fost executată. Nicăiri, absolut nicăiri, învățătorii unguri nu au aruncat măcar un cuvânt românesc, oricât de stâlceit, copiilor români cari nu înțelegeau lecția străină. *Totul a rămas cum a fost.*

Azi însă tot se mai găsesc oameni cari ne cer să intrăm în acțiune ca să salvăm pe unguri de ruși. Ei ne spun că dacă vom ajuta puterile centrale, ungurii se vor grăbi să

dea importante concesiuni românilor din Ardeal. Concesiunea „limbei auxiliare“ a contelui Tisza ne poate însă lămuri ce valoare ar avea asemenea promisiuni. *Nimic* din ele nu s'ar realiza după război. Dacă contele Tisza nu-și respectă promisiunile mărunte *astăzi*, când e aproape învins, cum s'ar putea crede că el va realiza altele mult mai mari *măine* când primejdia va fi trecut?

Dar cazul de acum ne spune și altceva.

Cu această „concesiune“ contele Tisza și partizanii săi din România au voit deci să ne ducă împotriva Rusiei. Pentru o *minciună* sfidătoare armata românească ar fi trebuit să piardă sute de mii de oameni; pentru o *minciună* Moldova, nu „Moldova“, ar fi fost poate devastată și distrusă, pentru aceeaș *minciună* neamul românesc s'ar afla azi în fața catastrofei cu prezentul însângerat și năpăstui, cu viitorul zdrobit și pierdut.

Și atunci, poate, ca mângâiere și recunoștință, contele Tisza ne-ar fi făcut ca dar o nouă concesiune: clasa a treia de „limbă auxiliară“—pe hârtie.

Și atunci „Moldova“, nu Moldova, și-ar fi instrunit lira să cânte sacrificiile noastre care încep să „rodească“.

Gh. Pădure.

DIN VIAȚA ARDEALULUI

Căderea lui Const. Burdea, Deputatul Caransebeșului, Const. Burdea, ales cu cele mai mari efortări contra lui Aurel Vlad, faimosul Constantin Burdea a fost nevoit să demisioneze din locul său în Camera ungară. Nu cunoaștem exact cauza căderii sale un ziar unguresc, „Az Est“, spune însă că s'a descoperit că Burdea a făcut, ca deputat „mari afaceri murdare“ și că, prins în sfârșit, el a fost nevoit să se „retragă“ din politică.

Oricât meritată e căderea lui Burdea, suntem aproape dispuși să o regretăm. Burdea a fost un tip clasic, produs de politica ungurească de asuprire și deznaționalizare. Guvernele ungurești, neputându-și recruta aderenți printre românii cinstiți era natural ca românii necinstiți lipsiți de orice scrupul politic sau moral, să ajungă la preț. De asemenea împrejurări de conjunctură favorabilă pentru neconștient și lipsă de caracter, pentru trădare și mișelie, a profitat Constantin Burdea, ajungând întâi primar pe urmă președintele averii grănicerești, în sfârșit deputat la Caransebeș. Orice ar fi făcut, orice ilegalități și

acte de imoralitate îi erau permise spre a se menține în lupta sa contra partidului național. În ținutul Severinului el era mare și tare, administrația îi tolera, căci el lucra în numele „ideii de stat maghiar“. Ziarele românești îl poreclise „pașa dela Caransebeș“. Într'un timp, el avusese chiar veleități de expansiune, luptase și pentru anexarea Oraviței pe care o încorporează la pașalicul său, așezând-o supt dominațiunea tovarășului său Șeghescu. Burdea și Șeghescu erau într'un timp cei doi reprezentanți tipici ai trădării naționale, ai renegatismului abject și cinic. Mai târziu se adaugă la ei un al treilea, formându-se triumviratul Burdea-Mangra-Șeghescu.

Azi când zilele șandramalei politice ungurești sunt numărate, căderea lui Burdea nu mai are nici-o însemnătate. Numele lui ne pare un răsunset al unor vremuri îndepărtate, tipul lui, cu toată situația politică și sufletească, cu metodele de guvernare ce simbolizează ne apare azi: ca făcând parte din trecut. Dintr'un trecut pe care am fi voit să-l vedem păstrat până în clipa-când, desființându-l, l-am fi putut trece direct în spiritul muzeelor viitorimii. De-accea regretăm căderea lui.

O țară în care toată lumea fură. Stările interne din Ungaria de azi, 10 luni după izbucnirea războiului, sunt o strălucită dovadă că țara vecină este o țară pornită spre descompunere. Nu este zi să nu se descopere o nouă afacere veroasă care a doua zi ia proporții necredute. Se fură la furniturile de cereale, la furniturile de postavuri pentru uniforme, la furniturile de medicamente pe seama spitalelor, de conserve pe seama soldaților în campanie, la rechiziționările de cai la găzduirea refugiaților din teritoriile ocupate de Ruși... Se fură la primărie, se fură la intendență, se fură în ministerii; se fură la Budapesta, se fură la Seghedin, se fură la Ordea-Mare și în Maramurăș.

Și temnițele gem acum de acești hoji — străini, pe care nebunia ungurească i-a primit cu brațele deschise...

SERBAREA ZILEI DE 3 MAI

Comitetul revistei Tribuna invită pe toți bunii români la serbarea zilei de 3 Mai 1848, data adunării celor 40.000 de români pe Câmpul Libertății din Blaj. Serbarea va avea loc în Sala Ateneului Român, Duminică 3 Mai ora 3 p. m. cu următorul program: 1. „Desteaptă-te Române“, cor. 2. „Oltul“ recitat de Ion Al. George. 3. Conferința d-lui Nicolae Iorga. 4. „La noi“ cântat de G. P. Văleanu. 5. „La arme“ cor.

Prețurile: Loja rang. I. 6 lei, rang. II. 5 lei, Stal 1 leu. Biletele de vânzare la librăria A. A. Stănciulescu, Bulev. Elisaveta, 5, și Duminică dela 10—12 și 2—3 la Casă.

CRONICI

Politică.

Din tren... Ziarul „Moldova“ și-a trimis un corespondent special la Berlin, în persoana d-lui C. Negruzzi, fost prefect de Iași și colaborator al marelui prozator cu acelaș nume. Rostul acestei misiuni speciale este să asigure publicul din România, pe bază unor informații culese la fața locului, că pe teritoriul puterilor centrale viața este pretutindeni normală, populația entuziasă și nimeni nu se îndoiște în izbânda finală... Prin urmare, să fim cu luare aminte.— În drumul său, ilustrul călător a avut buna inspirație să se intereseze și de viața Românilor din Transilvania, și iată ce vești ne trimete în forma unei telegrame urgente: „...Am călătorit numai ziua. Pe câmpiile Transilvaniei... recoltele viitoare(!) se arată din tren cât se poate de frumoase...“

Și să se mai spună, că germanofiliii noștri nu sunt, în acelaș timp, și buni Români. Iată de pildă d. Negruzzi. D-sa putea foarte bine să treacă prin câmpiile Transilvaniei noaptea, în vagon de dormit. A preferat totuși să călătorească ziua, fiindcă nu l'ar fi răbdad inima să nu arunce o privire, fie măcar din tren, asupra Ardealului, care poate fi de-acum fericit pentru însoțitorii de binevoitoare atenție, acordată de către d. Negruzzi în calitate de reprezentant al „Moldovei“ călătoreare...

Două ediții. Dela izbucnirea războiului încoace Ardealul românesc este inundat de un potop de ziare românești din Regat, care se trimit prin toate satele românești, în sute și mii de exemplare. „Ziua“, „Seara“, „Moldova“ le găsești acum și în cel din urmă sat,

De o vreme încoace, însă, infamia onora dintre aceste ziare a crescut. În Ardeal nu se mai trimit edițiile ce se publică la București, unde, totuș, redacțiile nu pot preverti întreg adevărul. În Ardeal se trimite acum din „Ziua“ o ediție specială, care se publică anume pentru Românii din Ardeal, cu articole infame și însemnări mizerabile.

Și mișei și Iași și perfizi!

Un nebun și un mincinos. Din discursul dela Galați al d-lui Octavian Goga.

„Era în anul 1852. Împăratul, — actualul împărat — era în călătorie, în Ardealul proaspăt încă de sângele românesc vărsat. În sufletul bieților iobagi tresărea o nouă licărire de speranță pe urma vizitei imperiale: cu toții credeau că o să se reverse bunătatea împăratului și că va face un act de dreptate cu ei după atâta prisos de jertfă. Cu toți deci au roit din toate părțile: prefecți, tribuni, centurioni ai legiunilor de lăncieri, așternând flori în calea domnitorului. Un singur om, a stat retras în căsuța lui țărănească. Avram Iancu, leul rănit, se sbătea singur cu mândria lui, cu fruntea lui gânditoare

deasupra căreia pe urma crudelor desamăgiri se apropia umbra nebuliei. Vechii tovarăși au mers la dânsul să-l roage să se înfățișeze și el împăratului, să-i spue o vorbă bună. Toate stăruințele au dat greș: Avram Iancu a rămas mut și nu s'a mișcat. Intr'un târziu, după multă insistență, când s'au urnit să plece soții lui de arme, Iancu s'a ridicat și a spus câteva cuvinte, cuvinte lapidare. În laconismul lui de erou Iancu a zis: „Nu merg la împărat, fiindcă un nebun și cu un minciunos nu se pot înțelege“.

Ceeace a spus, doamnelor și domnilor, Avram Iancu atunci este adevărul trecutului nostru din Ardeal, este formula justă a minciunei austriace față de noi. Când vorbea de el, vorbea de neam și când vorbea de Habsburgi zicea: Austria. O mie de ani noi am fost nebuni, o mie de ani ei au fost minciנוși“.

O proorocie. Revista „Luceafărul“ din Sibiu a publicat în numărul său dela 1 Ianuarie 1914 (adică 7 luni înainte de izbucnirea războiului) următoarea proorocie:

„Un prieten ne trimete următoarele rânduri: Zilele trecute am asistat și eu la o „șeansă“ spiritistă. Nu fac parte dintre credincioșii spiritismului și am asistat din cea mai firească curiozitate omenească. Nu regret, însă, că am luat parte, pentru că m'am înapoiat cu o seamă de proorocii mult promițătoare, „Spiritul“ a vestit neamului românesc un ciclu de trei ani plin de strălucire. Vor fi trei ani economici cum de mult n'am mai avut; vor fi trei ani literari cu răsărire de talente puternice; vor fi trei ani politici plini de succese, cari împreună vor alcătui apoteza idealului național...“

Abia s'a împlinit un an și jumătate și suntem în drum spre împlinirea idealului nostru de veacuri.

O nouă reabilitare. După mămăligă, iată i-a venit rândul și opiniei românești să fie reabilitată. Din disprețuită și hulită ce era, opinia românească este astăzi cea mai perfectă încălțăminte ale celor ce luptă în munți. Armata austro-ungară a comandat pe seama soldaților mai multe sute de mii de opinci, după ce a ajuns la convingerea că mintea sănătoasă a românului trăit între necazuri știe mai bine ce se potrivește în munți, decât luminata minte a generalilor austriaci.

Și așa se reabilitează, încetul cu încetul, tot ce a fost disprețuit și hulit, numai fiindcă era românesc.

„Carpații“. Nu suntem de părere că studențimea trebuie să ia parte la luptele politice. Cu atât mai puțin ea poate să aibă, în vremuri normale, un rost în presa cotidiană. Presa face parte din funcțiunile de viață ale organismului național, fie că e bună sau rea, puternică sau slabă, după cum opinia publică al cărei mijloc de expresiune este, e bună sau rea, puternică sau slabă. Studențimea nu e însă un organ de viață, nu e una din funcțiunile permanente ale neamului. Ea e fază de tranziție, o anticameră din care se deschid atâtea uși spre realitatea vieții.

Aceste reguli generale nu ne opresc însă să spunem un cuvânt de bine despre noul organ studentesc „Carpații“. Nu trăim azi vremuri normale. În astfel de timpuri e firesc ca să primim bunele porniri de ori-unde. Ele ne bucură mai ales când vin dela studenții cari trebuie să arete o mai mare sensibilitate față de vibrațiunile idealului național, și față de primejdiile ce-l amenință. Acest rost îl servesc „Carpații“. Ei vor înfiera pe trădători și vor apăra curățenia sufletului nostru față de pângăritorii lui vânduși străinilor. În urmărirea acestei meniri urăm „Carpaților“ succes.

Mișcarea culturală.

„Pe drumul Sămănătorului“. D. C. Ș. Făgețel scrie un articol în „Drum drept“ în care lămurește rostul acestei reviste. Explicând pentru ce ea nu încearcă să grupeze în jurul său pe scriitorii, „Sămănătorului“, pe d-nii Sadoveanu, Sandu Aldea, Dunăreanu, Beldiceanu Ciocârlan etc. d. Făgețel spune: „Noi mergem pe drumul „Sămănătorului“, nu pentru a culege ceea ce a rămas, ci pentru a pregăti ceea ce ar mai putea să răsară supt înrăurirea ideilor lui conducătoare. A face cât mai rodnice aceste idei, a spori puterea lor de înrăurire asupra sufletelor, a impune disciplina care se desface din ele și a da la o parte tot ce tinde să întunece sau să distrugă această disciplină, — iată programul revistei noastre“.

„Budapești Hirlap“. Am scris de atâtea ori cu pornire și vrășmășie acest nume de ziar unguresc; să-l rostim de data asta cu alte sentimente. Directorul acestui ziar Rákosi Jenő a fost premiat de Academia ungurească cu marele premiu Bródy. Profesorul Victor Concha ca raportor, a făcut o caracterizare nemerită a acestui ziarist și a meritelor lui. „Ziarul *Budapesti Hirlap*, spune raportorul, a ajuns să fie o școală, un adevărat templu al culturii ungurești. Întrânsul se satisfac în toate privințele, pe lângă nevoile politice de viață autonomă, și nevoile economice intelectuale, morale creatoare și productive ale națiunii“. Caracterizarea e nemerită. Ziarul „Bud. H.“ a fost multă vreme organul cel mai serios și cel mai influent al opiniei publice ungurești. S'a ferit de reclamă, de vulgaritate și senzații și s'a distins prin concepții clare, puternice și solide. El a fost mentorul fiecărui ungur serios, în judecarea situațiilor și problemelor politice supt raportul intereselor pur ungurești.

Conștiința intereselor ungurești l-a dus însă la exagerări, l-a împins la cultivarea spiritului șovinist excesiv și a format atmosfera de rezistentă îndârjită, sălbatică, împotriva oricărei înțelegeri echitabile cu nemaghiarii. Din calitățile lui exagerate a răsărit păcatul. Dacă Ungaria azi e în primejdie și dacă mâine ea va fi îmbucătățită desigur dintre cei mai vinovați sunt „Budapești Hirlap“ și Rákosi Jenő.

Din reviste și ziare

Reproducem, pentru marea lor frumusețe, aceste câteva rânduri din minunata *cuvântare* a d-lui *N. Iorga*, ținută la adunarea din Galați a Ligei Culturale în ziua de 19 Aprilie 1915 și publicată în întregime în *Neamul Românesc* (an x. No. 17):

Se zice că o comparație nu e o rațiune: dați-mi voie să fac una din acele comparații care merg drept la inima oricui. Suntem un singur trup, tot acest neam. Mii de ani ne-au despărțit, dar niciodată această mie de ani nu ne-a putut despărți deplin. Granițe, da; peste carnea noastră, apăsând'o fără a o tăia; dar granițe în sufletele noastre, niciodată. Suntem un trunchiu, ne înfățișăm toți laolaltă, ca un mândru și roditor pom, care se înalță în mijlocul livezii omenirii. Ramuri din acest pom se întind și în țară străină. Am fost generoși, am lăsat ca alții să culeagă, — și culeg și aici, aproape de d-voastră —, roade din pomul nostru. Dar, oricât se culege în fiecare vară, se vede de unde pleacă puterea care le produce, care dă roadele din fiecare an: acea sevă a trecutului nostru unic care accia dă viață, — și în puterea ei vom putea să reclamăm toate drepturile noastre în viitor, la momentul potrivit, asupra tuturor roadelor.

Să se hrănească și vecinii o clipă, chiar împotriva dreptății, din roada care pleacă din seva noastră națională! Dar, când vecinul se va apropia cu secură de partea din rădăcină care se întinde pe pământul lui, când în felul acesta va încerca să dea lovitură ucigașă însăși vieții trunchiului comun, ei bine, domnilor, atunci — și mă gândesc la lovitura pe care Ungaria o pregătește asupra puternicelor noastre rădăcini întinse supt solul ei, supt teritoriul ei —, atunci este o singură soluție: să mutăm gardul până la ultima ramificație a rădăcinii.

* * *

În numărul dela 15 aprilie 1915 al revistei **Democrația** se publică, sub semnătura *dela Cungra*, un foarte documentat articol despre *Austro-Ungaria viitoare*, din care reproducem pentru cititorii noștri următoarele rânduri:

Galiția, Bucovina, Trentinul, Dalmația și Istria, Bosnia și Herzegovina, Croația poate, Transilvania vor fi alipite statelor vecine naționale. Austria redusă la o populațiune de cel mult 16 milioane, din cari 9 milioane de germani și 6 milioane de cehi, va pierde cel puțin $\frac{1}{3}$ din teritoriul ei de 300.000 km. ².

Tripla înțelegere n'ar avea interes de a împinge mai departe împărțirea Austriei, fiindcă ar aduce alipirea provinciilor germane cisleitane de imperiul german și reînființând regatul Bohemiei, l'ar lăsa izolat în mijlocul unei mări germane.

Victoria Triplei Înțelegeri și nevoile sale i-ar impune, însă, în afară de luarea Bosniei și Herzegovinei și întinderea deslipirilor la regatul Ungar. Participarea Italiei la război și politica ei Adriatică, aplicarea principiului naționalităților, vor tăia pe de o parte ieșirea

la mare a Ungariei prin Fiume, pe de alta vor reduce teritoriul ungheresc cu aproape 130.000 km. din cele 320.000 km. actuale și populațiunea ei la vreo 10 milioane din 18 ce are azi.

Față de această nouă situație creată Ungariei reduse, vecină cu Rusia stabilită în Galiția, cu statele naționale vecine întărite, va putea oare acest regat să își continue politica cu tendința de izolare de până azi? Nu credem. Ca și Austria, neputând trăi singură, este de prevăzut că noul regim de tranziție, va fi o încercare de colaborare a celor trei popoare unitare rămase în imperiu, cel german, ceh, și maghiar. Proporția nouă a popoarelor compunând monarhia, primejdia sporită față de împingerile din toate părțile vor duce poate — cam târziu — la o adevărată federalizare, în locul dualismului de azi. Numai astfel maghiarii rezemați pe provinciile cisleitane vor putea spera să nu își vadă scăzut rolul lor la acela al unui factor de a treia mână.

Ce caracter poate avea acest nou imperiu sub forma sa cea nouă? Imperiul austro-ceh-maghiar redus, va prezenta și înainte slăbiciunile lui de până azi, și va trebui să caute și mai mult un sprijin economic și politic în afară.

Germanii și maghiarii îl vor împinge să ia acest reazăm în imperiul german vecin. De aci până la intrarea în confederațiunea Germaniei sau numai în Zollvereinul german nu va fi decât un pas. Acest nou regim care nu poate să-și găsească justificarea decât în tradiție, și în interesele unei dinastii, nu va putea da decât o existență precară imperiului austriac. El nu va trăi decât atât timp cât puterile europene vor avea interes să susție și această nouă combinație factice, rămășiță a timpurilor trecute.

* * *

Epiloguri... Un ofițer român rănit în luptele din Galiția ne povestește următoarea întâmplare caracteristică pentru stările din armata austro-ungară:

—Intr'o zi, în ajunul unor lupte mari, vine la compania noastră un ofițer trimis dela comanda superioară ca să „însuflețească“ soldații. Ofițerul — unghur, care nu știe nici o vorbă legănată românește, soldații — români, cari nu știu nici o vorbă legănată ungherește.

Și ofițerul unghur începe: „Szeretett hazánk egére vészefelhök tornyosultak...“ (Pe cerul patriei noastre iubite s'au îngrămădit nori amenințători), și așa înainte, despre vremea grea prin care trecem, despre datoria să stăm unii lângă alții, până trece crivățul dela Nord.

„Noa, priceput?“ se adresa apoi soldaților.

— Ba zău, noi n'am priceput!“ răspund ei cu toții într'un glas. Numai un caporal se anunță că a priceput. Ofițerul îi ordonă să repete soldaților ce le-a spus el.

Și caporalul spune: „Domnul ofițer ne-a spus că s'a înorat, că s'o face vreme grea, poate o să ploaie și deaceia mâne dimineață toți să eșim cu chepencagurile (mantalele)“.

CASĂ FONDATĂ ÎN 1866

FURNIZORUL CURȚEI REGALE

EXPLOATĂRI PROPRII DE PĂDURI DE STEJAR ȘI BRAD

MARE DEPOZIT DE CHEREȘTEA ȘI FIERĂRIE

ȘI PRIMA FABRICA ROMĂNEASCĂ PENTRU
INDUSTRIA LEMNULUI

GHEORGHE BĂRBULESCU

(PLOEȘTI)

CENTRALA :
CALEA CÂMPINEI No. 64

FABRICA :
CALEA OILOR No. 114-118

FILIALA : VIA STELLA, VALEA-CĂLUGĂREASCĂ

RAION SPECIAL PENTRU MOBILE ȘI TÂMLĂRIE ÎN ORICE STIL ȘI DE COMANDĂ

PARCHETE SPECIALE DE STEJAR

BCU-Ciuj / Central University Library Ciuj

Gh. Ionescu & S. Rădulescu

Fost VASILE GHEORGHIU & C-nie

PLOEȘTI

MAGAZIN DE PIELĂRIE

FABRICA DE TĂBĂCĂRIE

ȘI EXPLOATĂRI DE PADURI

LEMNE DE FOC ȘI DE CONSTRUCȚIE

BIBLIOGRAFIE

<i>Iorga</i> , Istoria comerțului românesc I	Lei 3.50
„ O luptă literară vol. I	„ 3.—
„ Intrunirea Ligei culturale dela 15 Februarie 1915	„ 30
„ Partea lui Napoleon III în Unirea Principatelor	„ 50
„ Conspirații și scandaluri bisericesti	„ 25
„ Ce este un monument istoric	„ 25
<i>Baden-Powell</i> , Cercetașii	„ 3.—
<i>Scănteie</i> , Legea pentru avutul Străinilor	„ 1.—
<i>Dr. I. Mihalovici</i> , Plăgile prin arme de foc de război ale Craniului	„ 1.50
<i>F. Sion</i> , Despre Bancrute și Faliment	„ 1.50
<i>Maior V. A. Bacatoglu</i> , Scipiri patriotice	„ 1.20
<i>G. T. M.-Varone</i> , Existența, Munca, Plictiseala și Minciuna.	„ 1.—
<i>I. Pârvu</i> , După moartea lui Manasc piesă în 3 acte	„ 1.50
<i>E. Slușanschi</i> , Bucovina în zilele Rușilor	„ 1.—
<i>I. Vasilescu</i> , Recensământul și modificările impunerilor în legea pentru constatarea contribuțiilor directe	„ 1.50
<i>P. C. Godescu</i> , Furii pustiesc ogorul	„ 40
<i>Z. Bârșan</i> , Ca mâine va bate ceasul	„ 50
<i>V. V. Haneș</i> , Francezii și Românii , , ,	„ 75
<i>Rădulescu</i> , Lucrări asupra unei organizări a comerțului de cereale	„ 40
<i>Rădulescu</i> , Asigurările agricole mutuale	„ 50
<i>Dr. Aurel Morariu</i> , Bucovina 1774—1914	„ 1.50
<i>Maiorul C. Săvescu și Maiorul I. Manolescu 1914—1915</i> , Răz- boiul cel mare	„ 6.80
<i>Mircea Alexiu</i> , Din împărăția durerii	„ 30
<i>Dr. Urechiă</i> , Factor răspunzător, decorat, mica publicitate.	„ 50
<i>Demetrescu</i> , Spre ziua cea mare	„ 1.—
<i>Const. Golescu</i> , Insemnare a călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825, 1826. ,	„ 2.—
<i>Al. F. Stanciovici</i> , Harta Etnografică a țărilor locuite de români	„ 2.—
<i>D. Stoenescu</i> , Legea asupra drepturile proprietarilor	„ 4.—
<i>G. Montignac</i> , Kaiserul? piesă într'un act	„ 6.—
<i>I. Vasilescu</i> , Contravențiunile fiscale	„ 2.—
<i>Dr. V. Grünfeld</i> , Căutarea sănătății	„ 1.50
<i>I. Radu</i> , Conflagrațiunea Europeană și dreptul internațio- nal public	„ 1.50
<i>G. T. Ionescu</i> , Buletinul legilor și regulamentelor 1913—1914.	„ 5.—
<i>I. C. Cantemir</i> , Prințul de Bismarck 1815—1898	„ 6.—
<i>Gorovei</i> , Șezătoarea vol. XIV	„ 3.—
Toate aceste cărți și publicațiuni se găsesc de vânzare la Librăria	
A. A. Stănculescu Bd. Elisabeta No. 5 (Eforie).	